

ƏHMƏD CAVADIN BİOQRAFIYASI ƏSASINDA ŞAGİRDlərƏ QARDAŞLIQ, DOSTLUQ VƏ VƏTƏNPƏRVƏRLİK DƏYƏRLƏRİNİN ÖYRƏDİLMƏSİ

SELMA YEL, Qazi Universiteti, Təhsil Fakültəsi, İbtidai Təhsil Bölməsi,
Ankara, Türkiyə. E-mail: selmayel@gazi.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1234-1234>

FAZİLET KILIÇ, Qazi Universiteti, Təhsil Fakültəsi, İbtidai Təhsil Bölməsi,
Ankara, Türkiyə. E-mail: kilicfazilett06@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1235-1235>

KEMAL FARUK BAKIR, Türkiyə Respublikası Milli Təhsil Nazirliyi,
Qaziantep, Türkiyə. E-mail: kemalfarukbakir@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1236-1236>

Məqaləyə istinad:

Yel S., Kılıç F., Bakır K.F. (2026).
Əhməd Cavadın bioqrafiyası
əsasında şagirdlərə qardaşlıq,
dostluq və vətənpərvərlik
dəyərlərinin öyrədilməsi.
Azərbaycan məktəbi. № 3 (716),
səh. 85–101

DOI:

10.30546/32898065.2026.3.6578

Məqalə tarixçəsi

Göndərilib: 22.03.2026

Qəbul edilib: 30.06.2026

ANNOTASIYA

Bu tədqiqat işində Azərbaycan şairi Əhməd Cavadın həyatı və yaradıcılığının üçüncü sinif şagirdlərində qardaşlıq, dostluq və vətənpərvərlik kimi dəyərlərin formalaşdırılmasında pedaqoji vasitə kimi tətbiqi araşdırılıb. Keyfiyyət tədqiqatı yanaşması çərçivəsində vəziyyət (case) tədqiqatı metodu əsasında həyata keçirilən araşdırmada üçüncü sinif şagirdlərindən ibarət 13 nəfərlik qrupla bioqrafiya əsaslı fəaliyyətlər təşkil edilib. Məlumatlar təsviri təhlil metodu və müşahidə qeydləri vasitəsilə təhlil olunub. Əldə olunan nəticələr göstərib ki, şagirdlər Əhməd Cavadın həyat hekayəsi əsasında təqdim olunan dəyərləri mənimsəyiblər. Tətbiq edilən fəaliyyətlər arasında bioqrafik oxu mətnləri, interaktiv müzakirələr və yaradıcı yazı tapşırıqları xüsusilə fərqlənib. Tədqiqatın nəticələri bioqrafiyaların dəyərlər təlimində səmərəli pedaqoji vasitə olduğunu təsdiqləyib və şagirdyönlü yanaşmaların bu prosesdə mühüm rol oynadığını göstərib. Nəticə etibarilə müəyyən olunub ki, Əhməd Cavadın bioqrafiyası əsasında öyrədilən dostluq, qardaşlıq və vətənpərvərlik dəyərləri ibtidai sinif şagirdlərinin bu dəyərlərə münasibətinin formalaşmasına və onların öyrənmə prosesinin zənginləşməsinə mühüm töhfə verib.

Açar sözlər: Əhməd Cavad, dəyərlər təlimi, bioqrafiya əsaslı təlim, ibtidai təhsil, vətənpərvərlik, qardaşlıq, dostluq.

AHMED CEVAD'IN BİYOGRAFİSİ TEMELİNDE ÖĞRENCİLERDE KARDEŞLİK, DOSTLUK VE VATANSEVERLİK DEĞERLERİNİN KAZANDIRILMASI

SELMA YEL, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı,
Ankara, Türkiye. E-mail: selmayel@gazi.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1234-1234>

FAZİLET KILIÇ, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı,
Ankara, Türkiye. E-mail: kilicfazilett06@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1235-1235>

KEMAL FARUK BAKIR, Milli Eğitim Bakanlığı, Gaziantep, Türkiye.
E-mail: kemalfarukbakir@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1236-1236>

Makaleden alıntı:

Yel S., Kılıç F., Bakır K.F. (2026).
Ahmed Cevad'ın Biyografisi
Temelinde Öğrencilerde Kardeşlik,
Dostluk ve Vatanseverlik
Değerlerinin Kazandırılması.
Azərbaycan məktəbi. № 3 (716),
s. 85-101

DOI:

10.30546/32898065.2026.3.6578

Makale Tarihçesi

Gönderim tarihi: 22.03.2026

Kabul tarihi: 30.06.2026

ÖZET

Bu araştırmada, Azerbaycan'ın millî şairi Ahmed Cavad'ın hayatı ve eserlerinin, üçüncü sınıf öğrencilerine kardeşlik, dostluk ve vatanseverlik gibi değerlerin kazandırılmasında pedagojik bir araç olarak kullanımı incelenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi kapsamında yürütülen bu araştırmada, üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşan 13 kişilik bir grupla biyografi temelli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Veriler betimsel analiz yöntemi ve gözlem notları aracılığıyla analiz edilmiş; elde edilen bulgular, öğrencilerin Ahmed Cavad'ın yaşam öyküsü aracılığıyla ele alınan değerleri benimsediklerini göstermiştir. Uygulanan etkinlikler arasında biyografik okuma metinleri, etkileşimli tartışmalar ve yaratıcı yazma çalışmaları öne çıkmıştır. Araştırma bulguları, biyografilerin değerler eğitiminde etkili bir öğretim aracı olduğunu ortaya koymuş; öğrenci merkezli yaklaşımların bu süreçte önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Sonuç olarak, Ahmed Cavad'ın biyografisi aracılığıyla ele alınan dostluk, kardeşlik ve vatanseverlik değerlerinin ilkökul öğrencilerinin bu değerlere ilişkin farkındalıklarını ve benimseme düzeylerini önemli ölçüde artırdığı, aynı zamanda öğrenme süreçlerini zenginleştirdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahmed Cavad, değerler eğitimi, biyografi temelli öğretim, ilkökul öğrencileri, vatanseverlik, kardeşlik, dostluk.

TEACHING THE VALUES OF BROTHERHOOD, FRIENDSHIP, AND PATRIOTISM THROUGH THE BIOGRAPHY OF AHMAD JAVAD

SELMA YEL, Gazi University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Ankara, Türkiye. E-mail: selmayel@gazi.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-1234-1234>

FAZILET KILIC, Gazi University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Ankara, Türkiye. E-mail: kilicfazilett06@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1235-1235>

KEMAL FARUK BAKIR, Ministry of National Education of the Republic of Türkiye, Gaziantep, Türkiye. E-mail: kemalfarukbakir@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1236-1236>

To cite this article:

Yel S., Kilic F., Bakir K.F. (2026).
Teaching the values of brotherhood,
friendship, and patriotism through
the biography of Ahmad Javad.
*Azerbaijan Journal of Educational
Studies*. Vol. 716, Issue III, pp. 85–101

DOI:

10.30546/32898065.2026.3.6578

Article history

Received: 22.03.2026

Accepted: 30.06.2026

ABSTRACT

This study examines the use of the life and works of Azerbaijan's national poet, Ahmad Javad, as a pedagogical tool for teaching the values of brotherhood, friendship, and patriotism to third-grade primary school students. Using a qualitative case study design, the research was conducted with a group of 13 third-grade students who participated in biography-based learning activities. The data were analyzed through descriptive analysis and observation notes. The findings indicate that the students internalized the values conveyed through Ahmad Javad's life story. The activities included reading biographical texts, participating in interactive discussions, and completing creative writing tasks. The findings further demonstrate that biographies constitute an effective pedagogical tool for values education and highlight the importance of student-centered approaches in the teaching process. Overall, the study concludes that teaching the values of friendship, brotherhood, and patriotism through the biography of Ahmad Javad significantly enhanced primary school students' understanding and internalization of these values, while enriching their learning experiences.

Keywords: Ahmad Javad, values education, biography-based learning, primary education, patriotism, brotherhood, friendship.

GİRİŞ

Ahlaki ve manevi değerleri öğretme süreci, aile ortamında başlayan, okullarda şekillenen ve nihayetinde daha geniş toplumda deneyimlenen eğitim uygulamalarının temelini oluşturur (Sönmez, 1997). Bu dinamik, eğitimin yalnızca bilgi aktarmayı değil aynı zamanda öğrencilerde etik ve sosyal değerleri beslemeyi amaçlaması nedeniyle önemlidir. Özellikle değerler eğitimi, çok yönlü bireyler yetiştirmek için gerekli olan vatanseverlik, sevgi, saygı, sorumluluk, adalet ve empati gibi bir dizi ilkeyi kapsar. Bu değerleri kullanmada en etkili unsurlardan biri ise eğitimsel biyografilerdir (Er, 2010). Eğitimsel biyografiler, kişinin eğitim yolculuğunu anlamak için yansıtıcı bir araç görevi görür; kişisel inançları ve değerleri şekillendiren temel deneyimleri ve etkileri vurgular (Kabapınar ve Baysal, 2004). Eğitimciler bu deneyimleri belgelemek suretiyle, ahlaki değerleri anlamalarına katkıda bulunan kişisel gelişimin önemli anlarını belirleyebilir. Böylece öğretim uygulamalarını geliştirebilir ve öğrencileri vurgulamak istedikleri değerler etrafındaki tartışmalara etkili bir şekilde dahil edebilirler (Buluç, 2007).

Amalar biyografik yazının öğrencilerin kişisel, sosyal ve kültürel tarihleriyle olan bağlarını derinleştirebileceğini, vatanseverlik, dostluk ve kültürel kardeşlik gibi değerlerin önemi konusunda daha iyi bir anlayış geliştirebileceğini göstermektedir (Schwartz, 2012). İlköğretim bağlamında, özellikle Ahmed Cevad'ın çalışmalarının merceğinden bakıldığında, ilkokul öğrencilerinin bu değerleri dahil oldukları etkinliklerde nasıl yorumlayıp somutlaştırdıklarını keşfetmek için önemli bir fırsat bulunmaktadır. Bu keşif, sadece onların eğitim deneyimlerini zenginleştirmekle kalmaz, aynı zamanda toplumlarının değerlerine saygı duyan sorumlu vatandaşlar olarak gelişmelerine de katkıda bulunur (Yel ve Aladağ, 2009).

Nitekim eğitim, bireyin bilişsel ve akademik gelişimini desteklemenin ötesinde, ahlaki ve insani değerlerle donatılmış bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bütüncül bir süreçtir (Şimşek, 2013). Özellikle ilkokul dönemi, öğrencilerin karakter yapı taşlarının şekillendiği, sosyal ve duygusal farkındalıklarının hızla geliştiği bir evre olarak öne çıkar. Bu süreçte, kardeşlik, dostluk ve vatanseverlik gibi temel değerlerin kazandırılması, bireyin topluma uyum sağlaması ve toplumsal dayanışmaya katkı sunması açısından hayati bir rol oynar. Değerler eğitiminin etkili bir şekilde yürütülmesi, yalnızca öğretim yöntemleriyle değil, aynı zamanda tarihi şahsiyetlerin yaşamlarından ve edebiyatın zengin birikiminden ilham alınarak da desteklenebilir (McGowan ve Guzzetti, 1991; Öztürk ve Otluoğlu, 2002; Er, 2008).

Bu bağlamda, Azerbaycan milli şairi Ahmed Cevad, yaşadığı dönemin toplumsal mücadelelerine ışık tutan bir aydın, halkına yol gösteren bir lider ve eserlerinde insanlık değerlerini işleyen bir şair olarak yalnızca Azerbaycan'da değil, tüm Türk Dünyasında önemli bir rol üstlenmiştir (Kurban, 2020). Ahmed Cevad'ın eserlerinde yer alan kardeşlik, dostluk ve vatanseverlik temaları, onun sadece bir şair değil, aynı zamanda bir öğretmen ve rehber olduğunu ortaya koymaktadır. Şairin yaşam hikâyesi, bir bireyin inançları uğruna gösterdiği kararlılığı, halkına olan bağlılığını ve evrensel insanlık değerlerine olan sadakatini gözler önüne serer. Ahmed Cevad'ın biyografisi ve eserleri, bu değerleri hem tarihsel bir bağlamda hem de günümüz eğitim süreçlerinde öğrencilerle buluşturmak için eşsiz bir kaynak olarak karşımıza çıkar.

Tüm bu ifadeler ışığında ilgili araştırmada, Ahmed Cevad'ın hayatı ve eserlerinin pedagojik bir araç olarak kullanılıp, ilkokul üçüncü sınıf öğrencileri üzerinden dostluk, kardeşlik ve

vatanseverlik değerlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda da ilkokul öğrencilerinde kardeşlik, dostluk ve vatanseverlik gibi değerlerin geliştirilmesi sürecinde, şairin eserlerinin öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Özellikle Ahmed Cevad'ın biyografisi ve şiirlerinin, bu değerlerin öğrenciler tarafından içselleştirilmesine nasıl katkı sağladığı, sınıf içi etkinlikler ve öğrenci geri bildirimleriyle analiz edilmiştir. Çalışma, hem tarihsel bir şahsiyetin günümüz eğitime katkısını gözler önüne sermeyi hem de edebi eserlerin değerler eğitiminde oynadığı kritik rolü vurgulamayı hedeflemiştir.

Bu ifadelerden hareketle, Ahmed Cevad'ın hayatı ve eserleri, yalnızca birer tarihi miras değil, aynı zamanda genç nesillerin karakter gelişiminde etkili birer kılavuz olarak değerlendirilmektedir. Şairin hayatından ilham alarak, kardeşlik ve dostluk gibi insani değerlerin, vatanseverlik gibi ulusal duyarlılıkların öğrenciler üzerindeki etkisini incelemek, bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Ahmed Cevad'ın hayatı ve eserleri pedagojik bir araç olarak kullanılıp, ilkokul üçüncü sınıf öğrencileri üzerinden dostluk, kardeşlik ve vatanseverlik değerlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacına yönelik olarak aşağıdaki araştırma sorusuna yanıt aranmıştır:

- Etkinlik uygulamaları ve Ahmed Cevad'ın biyografisi, 3. Sınıf öğrencilerinde dostluk, kardeşlik ve vatanseverlik değerlerini geliştirme üzerinde nasıl bir etkiye sahiptir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Ahmed Cevad'ın hayatı ve eserlerinin pedagojik bir araç olarak kullanılıp, ilkokul üçüncü sınıf öğrencileri üzerinden dostluk, kardeşlik ve vatanseverlik değerlerinin incelenmesini amaçlayan bu çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasına göre tasarlanmıştır. Yin'e (1984) göre durum çalışması, gerçek ve güncel olayları inceleyen, sınırları keskin olmayan, birçok delil ya da kaynağın yer aldığı durumlarda gözleme dayandırılan araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013). Durum çalışması kullanılarak toplanan veriler, sonrasında betimsel analiz aracılığıyla çözümlenmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde amaç, elde edilen bulguları okuyucuya hem özetlenmiş hem de yorumlanmış bir şekilde sunmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2003). Dolayısıyla bu çalışmada da tüm veriler araştırma soruları bağlamında titizlikle incelenip analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın uygulama grubunu ilkokul 3. Sınıf seviyesindeki 13 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu random örnekleme tekniğiyle belirlendiği için herhangi bir ön şart aranmamıştır. Durum çalışmalarında katılımcı sayısının az olması, çalışmanın daha kapsamlı incelemelerde ve uygulamalarda bulunmasını kolaylaştırdığı (Wiersma, 2009) göz önünde bulundurulduğunda araştırmanın katılımcı sayısının, araştırmanın amacına uygunluk gösterdiği görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve iki uzman görüşü doğrultusunda uygulanan biyografi temelli öğretim etkinlikleri ile uygulayıcı öğretmenin sistematik gözlem notları üzerinden toplanmıştır. Geliştirilen veri toplama aracına dair bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Konu ve Amaç

Bu çalışma, Ahmed Cevad'ın biyografisi üzerinden sosyal bilgiler ve hayat bilgisi derslerinde değer aktarımı yapılmasını ele almaktadır. Araştırma, Türk Dünyası'ndaki önemli şahsiyetlerden olan Azerbaycan milli şairi Ahmed Cevad'ın yaşam öyküsü aracılığıyla öğrencilere tarihî bilinç kazandırmayı ve kültürel bağları güçlendirmeyi hedeflemektedir. Temel odak noktası ise Azerbaycan ve Türkiye arasındaki tarihî ve kültürel ilişkilerin anlaşılması, vatanseverlik ve kardeşlik gibi değerlerin öğrencilere benimsetilmesidir.

Mevcut Müfredat Kazanımı:

SB.4.7.2. *Türkiye'nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.*

Araştırmacılar Tarafından Eklenen Kazanımlar:

SB.4.7.5. *Yaptığı çalışmalarla Türk Dünyası'nın geleceğine katkıda bulunmuş kişileri tanır.*

SB.4.7.6. *Millî birlik ve beraberliğin Türk Dünyası'nın toplum hayatına katkılarını araştırır.*

Alt ve Üst Sınıf Sarmal Kazanımları:

Alt sınıflarda millî birlik ve beraberlik kavramlarına giriş yapılırken, üst sınıflarda bu kavramların bayrak ve İstiklâl Marşı gibi semboller üzerinden derinleştirilmesi öngörülmüştür.

Eğitimsel Yaklaşım ve Yöntemler

Materyal Kullanımı:

Dijital ve fiziksel materyaller bir arada kullanılmıştır. Bilgisayar, akıllı tahta, videolar, görsel materyaller ve yapay zeka destekli içerikler etkin bir şekilde planlamaya entegre edilmiştir.

Öğretim Yöntemleri:

1. Duygusal Katılım ve Empati:

Ahmed Cevad'ın biyografisi ve Karabağ Savaşı gibi olaylar, öğrencilerde empati duygusunu geliştirmek amacıyla sunulmuştur. Örneğin, Karabağ Zaferi ve Azerbaycan-Türkiye ilişkileri üzerinden derinleştirme yapılmıştır.

2. Tartışma ve İçselleştirme:

Metinlerin ardından yöneltilen sorular (örn. “Ahmed Cevad'ın yerinde olsaydınız ne yapardınız?”), öğrencilerin olayları analiz etmesini ve içselleştirmesini sağlamayı hedeflemiştir.

3. İnteraktif Etkinlikler:

Bayrak renklerinin anlamlarını tahmin etme, yapbozlarla değer aktarımı.

Yazılı ifadeler ve mektup yazma etkinlikleri ile yaratıcı düşüncenin teşvik edilmesi.

Tarihî Bağlam ve Biyografi Kullanımı:

Ahmed Cevad'ın Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesindeki rolü, onun Türkiye'ye olan sevgisi ve “Çırpınırdın Karadeniz” şiiri gibi kültürel eserleri detaylı bir şekilde işlenmiştir. Bu yaklaşım, biyografilerin eğitimde nasıl bir değer aktarımı aracı olabileceğine iyi bir örnek sunmaktadır.

Kardeşlik Teması:

Türkiye-Azerbaycan ilişkileri somut olaylarla (Karabağ Zaferi, Türkiye'ye yapılan yardımlar) desteklenmiş, öğrencilerin bu değerleri kavraması kolaylaştırılmıştır.

Sembollerin ve Şiirlerin Gücü:

Türk ve Azerbaycan bayraklarının renklerinin anlamları, vatanseverlik bağlamında açıklanmış, öğrencilerin görsel hafızasını destekleyen bir yöntem izlenmiştir. Ayrıca, Ahmed Cevad'ın şiirleri üzerinden soyut değerlerin somutlaştırılması sağlanmıştır.

Eğitimsel Değerlendirme

Bu çalışmada kullanılan yöntemler, öğrenci merkezli bir yaklaşımla değer aktarımının nasıl yapılabileceğini göstermektedir. Özellikle:

1. Görsel ve işitsel materyallerin kullanımı, öğrenme sürecini destekleyen bir strateji olarak dikkat çekmiştir.
2. Değer aktarımında biyografi ve tarihî olayların duygusal bir bağ kurarak aktarılması, öğrencilerin bu değerleri benimsemesini kolaylaştırmıştır.
3. Empati, tartışma ve yaratıcı yazma gibi etkinliklerle öğrencilerin analitik düşünme ve ifade becerileri desteklenmiştir.

Verileri Toplama ve Uygulama Süreci

Bu araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan ve içerisinde çeşitli aktivitelerin yer aldığı etkinlikler ile uygulayıcının gözlem notları aracılığıyla toplanmıştır. Uygulama süreci ise 2 ders saati olarak planlanmıştır. Çalışmada veri doyumu sağlandığı için araştırmacılar tarafından bu sürenin yeterli olduğu saptanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin çözümlenmesi, betimsel analiz aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan betimsel analiz, toplanan veri grubunun daha çok yorumlamaya dayalı olarak incelendiği ve özetlendiği sistematik bir analiz tekniğidir (Büyüköztürk vd. 2013). Dolayısıyla araştırmanın verileri, araştırmanın amacı ve alt problem soruları kapsamında belirlenen temalar bağlamında incelenip yorumlanmasıyla oluşturulmuştur. İnceleme sonucunda tespit edilen anlamlar doğrultusunda, araştırmacılar tarafından tablolar hâlinde kapsamlı biçimde sunulan veriler yorumlanarak Bulgular başlığı altında anlamlandırılmıştır.

BULGULAR

Bulgular Araştırmacılar tarafından yazılan ve “Karabağ Savaşı, Ahmed Cevad ve Azerbaycan–Türkiye kardeşliği” konularını ele alan mektup öğrencilere verilerek bireysel olarak okumaları istenmiştir. Ardından, metinle ilgili yöneltilen beş soruya ilişkin öğrenci yanıtları alınmıştır.

“Okuduğunuz metne bir başlık oluşturmanız gerekseydi bu başlık ne olurdu?” sorusuna verilen yanıtlarda, altı öğrenci “Azerbaycan ve Türkiye Kardeşliği” başlığını tercih ederken, dört öğrenci “Ahmed Cevad'ın Kahramanlığı” yanıtını vermiştir. Ayrıca bir öğrencinin “Şehidimiz Ahmed Cevad”, iki öğrencinin ise “Ahmed Cevad'ın Yardımseverliği” başlıklarını önerdiği gözlemlenmiştir.

“Ahmed Cevad’ın yerinde siz olsaydınız ne yapardınız?” sorusuna verilen yanıtlarda ise tüm öğrencilerin “Ben de Ahmed Cevad gibi Türkiye’ye yardım ederdim.” şeklinde ortak bir görüş bildirdikleri görülmüştür.

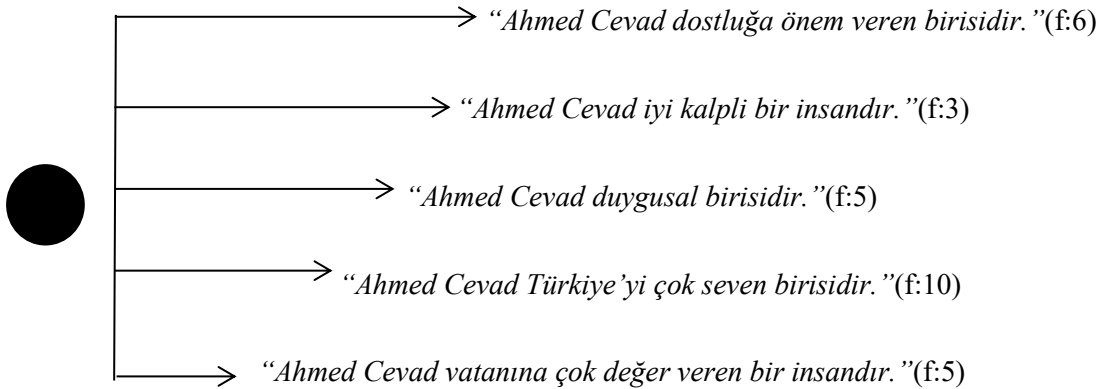
“Metinde sizi en çok duygulandıran kısım neresi oldu? Neden?” sorusuna üç öğrencinin “Ahmed Cevad’ın ülkemize yardım etmesi beni çok etkiledi.” cevabını verdiği dokuz öğrencinin de soruyu “Ahmed Cevad’ın şehit edilmesi beni çok etkiledi.” olarak yanıtladığı saptanmıştır. Ayrıca diğer bir öğrenci de araştırmacının yazdığı mektupta geçen Ahmed Cevad’ın söylediği sözü alıntı yaparak “Vicdanım emretti imdada geldim, mazlum sesi duydum, mendada geldim.” en çok bu sözden etkilendiğini belirtmiştir.

“Ahmed Cevad’ın Azerbaycan’ın milli şairi olarak Azerbaycan milli marşını yazmadan önce Azerbaycan-Türkiye kardeşliğini anlatan “Çırpınırdın Karadeniz” şiirini yazması hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna sekiz öğrencinin “Ahmed Cevad Türkiye’yi çok önemsiyor, ülkemize çok değer veriyor.” cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Beş öğrencinin ise aynı soruyu “Ahmed Cevad Azerbaycan-Türkiye kardeşliğine çok önem veriyor.” şeklinde cevapladığı saptanmıştır.

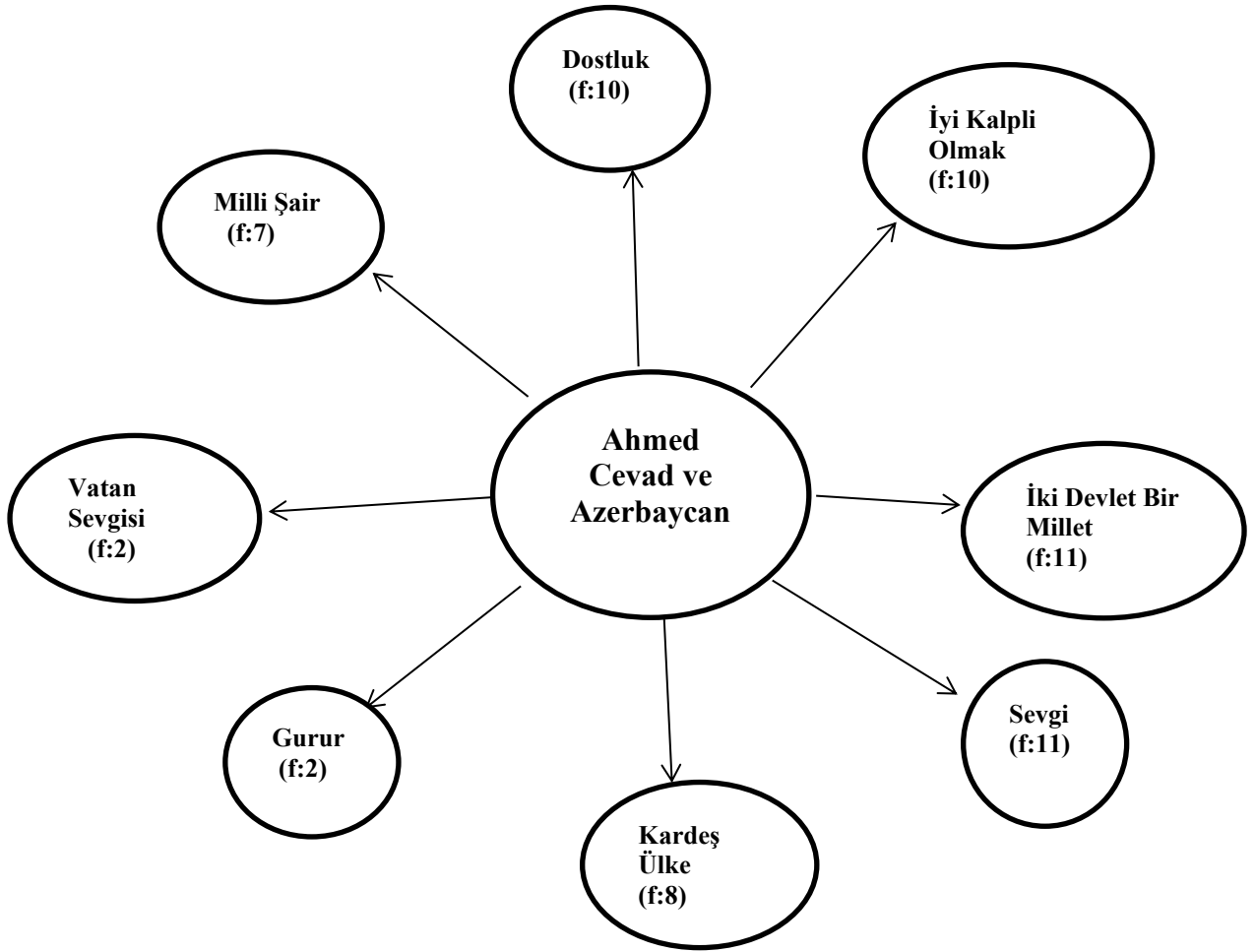
“Ahmed Cevad’ın “Vicdanım emretti imdada geldim, mazlum sesi duydum, mendada (yardıma) geldim.” sözü hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna dokuz öğrencinin “Bu sözlerden Ahmed Cevad’ın yardımsever birisi olduğunu düşünüyorum.” cevabını verdiği diğer dört öğrenci ise aynı soruya “Ahmed Cevad çok iyi kalpli bir insan olmalı.” cevaplarını vermiştir.

Araştırmacı tarafından geliştirilen ders planındaki dört bölmeli yapboz etkinliğinde, öğrencilerden “Yapboz parçalarına Ahmed Cevad’ı en iyi tanımlayan kişilik özelliklerini yazınız.” yönergesi doğrultusunda dört özellik yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin verdiği yanıtlar aşağıda sunulmuştur:

Ahmed Cevad’ ı En İyi Tanımlayan Kişilik Özellikleri

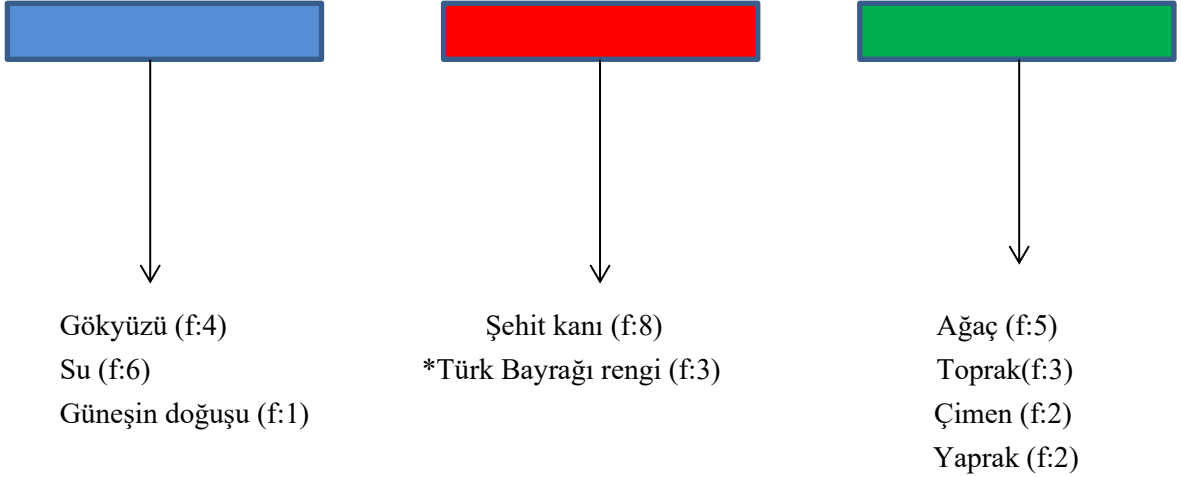

Araştırmacıların tasarladığı ders planında yer alan altı bölmeli tangram parçalarından oluşan, her öğrencinin altı özellik yazabileceği etkinlikte “*Ahmed Cevad ve Azerbaycan denilince aklınıza gelen kelimeleri örnekte yapıldığı gibi tangram kutusu içine yazalım.*” yönergesine aşağıda sunulduğu şekilde ve frekansta cevaplar verilmiştir:

Araştırmacıların tasarladığı ders planında yer alan etkinlikte “*Bayrağımız kırmızı rengini nereden almaktadır?*” sorusuna öğrencilerin tamamının “*Şehitlerimizin kanından almaktadır.*” cevabını verdiği saptanmıştır.

Araştırmacıların tasarladığı ders planında yer alan etkinlikte “*Azerbaycan bayrağındaki renklerin anlamları neler olabilir? Tahminlerimizi aşağıdaki boşluklara yazalım*” yönergesine aşağıda sunulduğu şekilde cevaplar verilmiştir:

*Azerbaycan bayrağında bulunan kırmızı renk için 3 öğrenci “Türkiye’nin bayrağı kırmızı olduğu için Azerbaycan bayrağı da kırmızı olabilir.” şeklinde yanıt vermiştir.

Araştırmacıların tasarladığı ders planında yer alan etkinlikte “Ahmed Cevad’a neler söylemek isterdiniz? Aşağıdaki boşluklara yazalım.” yönergesine aşağıda sunulduğu şekilde cevaplar verilmiştir:

Ö1: “Seninle gurur duydum Ahmed Cevad. Azerbaycan’ı ve seni tanıdığım için çok mutluyum. Karabağ Zaferi’nde 8 Kasım’da kutlama yapmanız beni çok etkiledi...”

Ö2: “Sevgili Şairimiz Ahmed Cevad, ben de senin yerinde olsam yaptıklarının aynısını yapardım. Senin kalbinin hep Türkiye ile olduğunu anladım. Sen vatanını çok seven iyi kalpli kahramanımızsın...”

Ö3: “Sevgili kahramanımız Ahmed Cevad, bizim kardeşliğimizi tüm dünyaya duyurduğun için sana çok teşekkür ederim. Senin işkenceler görerek şehit olmana çok çok üzıldüm. Senin gibi bir şairimiz olduğu için çok mutluyum. Sana olan saygım çok büyük...”

Ö4: “ Ahmed Cevad’ın işkencelerle şehit edilmesi beni çok üzdü. Azerbaycan sadece savaşlarda değil, depremde de bizim yanıımızdaydı. Ahmed Cevad ve Azerbaycan hep Türkiye ile..”

Ö5: “Ahmed Cevad sana ne kadar teşekkür etsem azdır. Tüm dünya bu zamana kadar böyle bir kardeşlik görmemiştir. Azerbaycan ile Türkiye milleti kardeşdir. Sizin acınız bizim acımızdır. Sana minnettarım Ahmed Cevad..”

Ö6: “ Ahmed Cevad her zaman sizinleyiz. Bizleri her daim korudun..”

Ö7: “Sen bir kahramansın Ahmed Cevad, vatanını ve seni çok seviyorum..”

Ö8: “ Sen ülkemizi koruyan bir kahramansın..”

Ö9: “Sen çok büyük bir kahramansın.. Türkiye ile Azerbaycan hep kardeşti her zaman da öyle olacak. Senin şehit olmana çok üzıldüm kahramanım..”

Ö10: “Bizleri koruduğun için sana çok teşekkür ederim. Bizler de senin yaptığın gibi ülkemizi ve Azerbaycan’ı her zaman koruyacağız...”

Ö11: “Azerbaycan güzel kardeşimiz.. Bu kardeşliğimizi bize anlatan Ahmed Cevad iyiki seni tanıdım..”

Ö12: “Azerbaycan ve Türkiye’nin kardeşliğine yardım ettiğin için çok mutluyum.. Ama şehit olmana çok üzüldüm..”

Ö13: “Sen bir kahramansın.. İyi ki kahramanımızsın.. Şehit olduğun için çok üzüldüm.. Azerbaycan Türkiye kardeşliği hep sürecek..”

Uygulayıcının ders sürecindeki gözlem notlarından elde edilen bulgular ise aşağıda sunulmuştur:

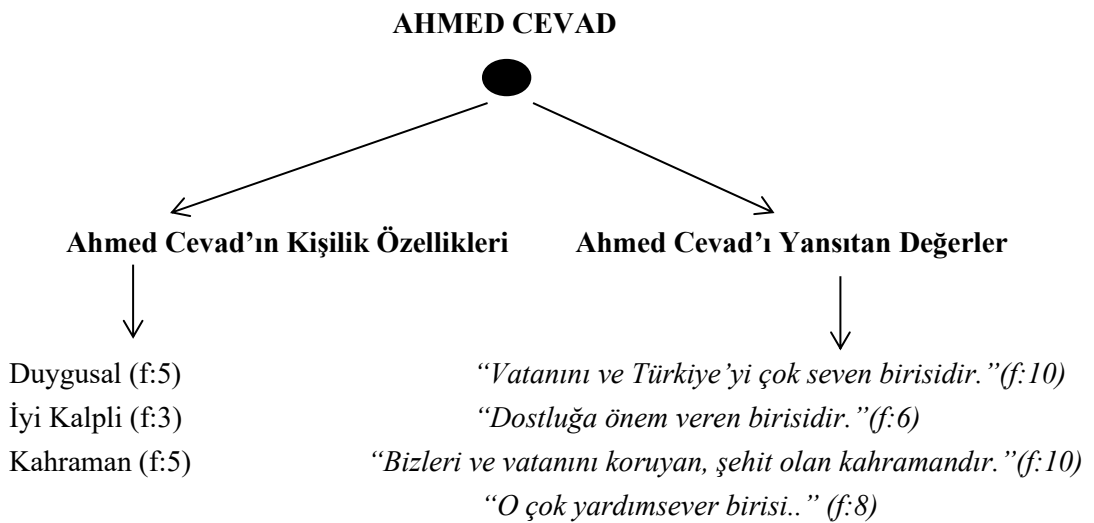
Uygulayıcı: “Ders sürecinde söz hakkı isteyen öğrencime konuşması için izin verdim. Söylediği sözler öğrencilerin keşfederek öğrenmeye ne kadar yatkın olduğunu bir kere daha gözler önüne seriyordu.

Ö7: “ Öğretmenim ben bir şey fark ettim.. Azerbaycan ile Türkiye dilleri tıpatıp neredeyse aynı.. Ben izlediğim videolarda onların konuşmalarını çok iyi anladım. Demek ki gerçekten kardeşmişiz..”

Uygulayıcı: “Bugün 03.01.2025. Ahmed Cevad konusunu dünkü dersimizde 02.01.2025 işlemiştik. Bugün bir öğrencim Çırpınırdın Karadeniz şiirini evde ezberleyerek gelmiş. ”Öğretmenim tahtada şiiri okuyabilir miyim?” dedi. İzin verdim ve şiiri çok güzel okuyarak arkadaşlarından alkış aldı. Öğrencilerime şiiri ezberlemeleri için hiçbir şey söylemediğim halde ertesi gün bir öğrencimin Ahmed Cevad’ın Çırpınırdın Karadeniz şiirini ezberleyerek gelmesi, öğrencimin anlattıklarını içselleştirdiğini de gözler önüne sermiş oldu.”

Uygulayıcı: “Bir öğrencim (Ö5) ders bittikten sonra yanıma gelerek “Öğretmenim ben Azerbaycan’ı merak ediyorum. Oraya gitmek istiyorum. Ahmed Cevad’ın mezarına da gitmek istiyorum.” dediğinde öğrencimin Ahmed Cevad biyografisi ile aslında kardeşlik, sevgi değerini o an yaşattığına şahit oldum.”

Yapılan etkinlikler sonucunda aşağıdaki tema ve kategorilere ulaşılmıştır:

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada Azerbaycan milli şairi Ahmed Cevad üzerinden inşa edilmiş biyografiye dayalı değer öğretim sürecinin eğitsel işlevi, ilkökul üçüncü sınıf öğrencilerinin değer öğretim süreçleri açısından tartışılmıştır. Bu kapsamda vatanseverlik, dostluk ve kardeşlik değerleri temele alınmış, uygulama süreci göz önünde bulundurularak öğrencilerin değerleri doğru anlama ve değerlere ilişkin oluşturdukları genel anlayış durumu incelenmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular odağa alındığında öğrencilerin vatanseverlik değerini fedakârlık gösterme, çalışma, vatani koruma, sevgi duyma ve saygı gösterme kavramları üzerinden açıkladıkları görülmüştür. Benzer bir biçimde Açık (2020) tarafından gerçekleştirilen, biyografileri temele alarak kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik değerlerinin incelendiği araştırmada da katılımcıların söz konusu değeri sıklıkla “vatanını koruma ve vatanını sevmek” temalarıyla açıkladıkları görülmüştür. Ayrıca Minaz ve Taş (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da biyografi temelli değerler eğitiminin uygulanmasından sonra öğrencilerin vatanseverlik değerine ilişkin tutum puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Dikkat çeken diğer bir unsur ise vatanseverlik değerinin öğrenciler tarafından hak ve özgürlüklerden ziyade fedakârlık gösterme ve yardım etme temelinde ilişkilendirilmiş olmasıdır. Oysaki vatanseverlik değerlerini benimsemiş kimsenin iyi ve etkin vatandaş olma kapsamında “görev ve yükümlülükler” ekseninde hareket etmesi kadar bireysel ve toplumsal haklarını kullanması da önemlidir. Ancak tarihsel olarak, vatandaşlık ve vatanseverlik kavramlarının görevler lehine güçlü bir şekilde vurgulandığı (McCowan, 2011) ifade edilmektedir. Bununla birlikte temele alınan biyografiye dayalı etkinliklerde de sıklıkla Ahmed Cevad’ın üstlendiği görevler, kardeş ülke Türkiye için yaptığı karşılıksız yardımlara ilişkin vurgunun; öğrencilerin görev ve yükümlülükler ekseninde bir vatanseverlik değeri portresi çizmesine sebep olduğu ifade edilebilir. Dostluk ve kardeşlik değerleri açısından incelendiğinde ise öğrencilerin bu değerleri daha çok koşulsuz yardımda bulunma, vatan sevgisi, kültüre önem verme, mücadele etme ve yardımlaşma kavramları üzerinden açıkladıkları görülmüştür. Bu durum Ahmed Cevad gibi tarihsel süreçte iz bırakmış önemli şahsiyetler üzerinden kurgulanan biyografik etkinliklerin vatanseverlik, dostluk ve kardeşlik değerlerinin aktarılması bakımından önemli olduğu ifade edilebilir. Nitekim Karagözoğlu (2018) Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında pek çok açıdan önemli rol oynayan kişilerin hayat hikayelerinin bir öğretim materyali olarak vatanseverlik, dayanışma ve kardeşlik ruhu kapsamında çocuklara yansıtılmasının, çocukların bu yönde empati gelişimine ivme sağlayarak vatanseverlik değerini inşa etmesi bakımından önem taşıdığını belirtmiştir.

Genel olarak biyografi temelli etkinliklerle gerçekleştirilen uygulama sürecinden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; değerleri doğru anlama oranının yüksekliği ve değerlere ilişkin farkındalığın geliştiği görülmektedir (Yel & Sel, 2021). Özellikle ulusal alanyazın incelendiğinde sosyal bilgiler dersi kapsamında değer öğretiminde biyografi kullanımının son yıllarda giderek arttığı görülmektedir (Açık, 2020; Bektaş, 2019; Er ve Şahin, 2012; Tarhan ve Kılıç, 2017; Yiğittir ve Er, 2013; Erdem, 2010; Kaymakçı ve Er, 2013). Yiğittir ve Er (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da benzer bir biçimde sosyal bilgiler dersi kapsamında kullanılan biyografilere dayalı etkinliklerin katılımcıların değer seçimlerinde önemli olduğu görülmüştür. Taş ve Minaz (2019) tarafından yürütülen araştırmada öğretmen, veli ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden biyografi temelli değerler eğitiminin öğretim sürecini somutlaştıran, değerlerin öğrenilmesini hızlandıran,

öğretim ortamını eğlenceli hale getiren ve öğrencilerin değer yargılarına karşı tutumlarını olumlu yönde etkileyen başarılı bir uygulama olduğu sonucuna varılmıştır. Açık (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada sosyal bilgiler dersinde biyografi kullanımının değerlere yönelik farkındalığı artırdığı ortaya konulmuştur. Minaz ve Taş (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise biyografi temelli değerler eğitiminin değerlere karşı olumlu tutum geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir. Biyografiler, tarihin bireyleri ne ölçüde şekillendirdiğini ve dolayısıyla bireylerden ne ölçüde etkilendiğini düşünmeye davet etmekte (Leckie, 2006) ve sosyal tarihi çocukların ilginç ve anlaşılır bulabileceği bir biçimde gözler önüne sermektedir (Fertig, 2003). Araştırmada da Ahmed Cevad'ın biyografisi üzerinden gerçekleştirilen değerler öğretimi, özellikle ilkökul eğitiminde biyografi kullanımının önemine dikkat çekmektedir. Çalışma, öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinin değer öğretimi üzerindeki pozitif etkisini göstermiştir. Bununla birlikte araştırma bulguları, öğrencilerin empati becerileri ve duygusal farkındalıklarını geliştirirken, vatanseverlik, dostluk ve kardeşlik gibi değerleri daha derinlemesine kavradıklarını göstermektedir. Ahmed Cevad'ın biyografisinin Türkiye ve Azerbaycan arasındaki kültürel bağları güçlendirmesi, tarihî olaylarla bütünleşen bir öğretim yaklaşımının etkisini gözler önüne sermiştir. Özellikle “Çırpınırdın Karadeniz” gibi eserlerin ve tarihî bağlamın etkinliklere entegre edilmesi, öğrencilerin soyut kavramları somutlaştırmasına olanak sağlamıştır. Aynı zamanda araştırmada öğrencilerin Ahmed Cevad'ın biyografisiyle kurduğu duygusal bağ ve duygusal farkındalık da dikkat çekicidir. Bu durum, biyografilerin yalnızca bilgi aktarma değil, aynı zamanda duygusal öğrenme sürecini destekleme gücünü de ortaya koymaktadır.

Değerler öğretimi, bireyin eğitim sürecinin tüm aşamalarında edindiği ve yaşamı boyunca sürdürmesi beklenen temel değerlerin kazandırılmasına yönelik bir kavramlar bütünüdür. Bu kavramlar ilkökulda ne derecede etkin şekilde öğrenilirse, bireylerin hayatında da o düzeyde kalıcı olacaktır. İlkokulda değerler öğretimi birçok farklı şekilde yapılabilir. Bunlardan sadece birisi olan biyografilerle değer öğretimi öğrenciye önce karakteri tanıtır, ardından karakterle özdeşim kurmaya yönelik etkinliklerle, kazandırılmak istenen değerleri öğrenciye keşfettirmektedir. Öğretim sürecinde değerleri keşfederek öğrenen birey, bilgiyi daha kolay içselleştirip bireysel ve toplumsal hayatında bu değerlere daha çok yer verecektir.

Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin duygularına, hislerine, empati kurmalarına yönelik çalışmaların keşfederek öğrenmelerine katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Nitekim uygulayıcının gözlem notlarında öğrencisinin (Ö7) derste izlenen videolar aracılığıyla keşfettiği durumlar belirtilmiştir. Öğrencinin izlediği görsellerle Azerbaycan ve Türkiye dillerinin benzer olduğunu bizzat öğrencinin keşfetmesi konuya dair motivasyonun iyi düzeyde olduğunu ve konunun, öğrencinin ilgisini çektiğini ortaya koymuştur.

Yine uygulayıcının gözlem notlarında belirttiği gibi öğrencilerin farklı ülkelere veya biyografilere merakını artıracak şekilde yapılan etkinliklere öğrencilerin daha aktif katıldığı gözlemlenmiştir. Öğrencinin Ahmed Cevad'ın mezarını ziyaret etmek istemesi, Azerbaycan'ı merak etmesi farklı kazanımların ders planlarına zemin hazırlamaktadır. Ayrıca bu merak ve istek kazandırılmak istenen kardeşlik, dostluk değerlerinin belirli bir düzeyde benimsendiğini de ortaya koymaktadır.

Öğrencilere derslerde sorulan içselleştirici soruların (Ahmed Cevad'ın yerinde sen olsan ne yapardın? Ahmed Cevad'a neler söylemek isterdiniz? vs.) öğrencilere kazandırılmak istenen değerler

eğitiminde önemli bir rolü bulunmaktadır. Şüphesiz ‘değer’ kavramının kendisi insan davranışlarında içselleştirmeye dayalıyken, hazırlanan etkinliklerde sorulan sorularda içselleştirici soruların olması öğrencilerde öğrendikleri değerlerin kalıcılığını arttırabilir.

Araştırmacılar tarafından tasarlanan yeni kazanımlar ve ders planı, öğrencilerin Ahmed Cevad’ı daha iyi tanımasını ve ülkesi ile kardeş ülke Türkiye için yaptıkları fedakarlıkları öğrencilerin daha detaylı öğrenmesini sağlamıştır. Ayrıca yardımseverlik, vatanseverlik, kardeşlik, dostluk gibi değerler öğretiminde doğrudan anlatım yerine Ahmed Cevad biyografisi ile öğrencilere empati kurdurarak bu değerlerin öğretiminin yapılması, öğrencilere sadece değer öğretimi kazanımını değil Kuvay-ı Milliye ruhuyla vatanını ve Türkiye’yi koruyan Ahmed Cevad karakterini de kazandırmıştır.

Araştırma Etiği

Bu araştırma Gazi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’nun 21.10.2025 tarihinde 16 sayılı toplantısında görüşülen kararı ile etik yönden uygun bulunmuştur.

Kaynakça

- 1 Açık, İ. (2020). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik değerlerinin biyografilerle öğretimi* (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 2 Bektaş, A.E. (2019). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında kullanılan biyografilerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- 3 Buluç, B. (2007). “Eğitimin Amaç ve İşlevleri,” *Eğitim Bilimine Giriş*, (Ed.: Emin Karip), Pegem A Yayıncılık, Ankara, s.21-52.
- 4 Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- 5 Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- 6 Er, H. (2008). “İlköğretim Öğrencilerine Sosyal Bilgiler Eğitiminde Biyografi Öğretimi Çerçevesinde Atatürk’ün Hayatı Nasıl Anlatılmalıdır?”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları, Çanakkale, s. 388–394.
- 7 Er, H. (2010). “*Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında İlköğretim Öğrencilerinin Biyografi Kullanımına İlişkin Görüşleri*,” Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- 8 Er, H., & Şahin, M. (2012). Sosyal bilgiler dersinde “biyografi” kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 75-96.
- 9 Erdem, R. (2010). Sosyal bilgiler öğretiminde biyografi kullanımı.(Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 10 Fertig, G. (2003). Using biographies to explore social justice in US history. *Social Studies and The Young Learner*, 16(1), 9-12.
- 11 Kabapınar, Y. ve Baysal, N. (2004). “Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Yaşamın Kendisini Taşımak: Gazete Haberinin Kullanıldığı Bir Öğretimin Tasarlanması ve Değerlendirilmesi,” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Cilt 39, Sayı 39, s. 384-419.
- 12 Karagözoğlu, N. (2018). Sosyal bilgiler dersinde vatanseverlik değerinin kazandırılmasında kadın kahramanların yaşam öykülerinin kullanılması. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 4(2), 97-110.

- 13 Kaymakcı, S., & Er, H. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarında biyografinin kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 198-224.
- 14 Kurban, E. (2020). Milli Edebiyat Akımı'nın Azerbaycanlı Şair Ahmed Cevad Şiirine Etkisi. *Journal of International Eastern European Studies*, 2(2), 484-504.
- 15 Leckie, S. A. (2006). Why biographies matter in the classroom. *OAH Magazine of History*, 20(1), 7-10.
- 16 McCowan, T. (2011). *Rethinking citizenship education: A curriculum for participatory democracy*. A&C Black.
- 17 McGowan, T. and Guzzetti, B. (1991). "Edebiyat Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimi," *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Çev.: Ahmet Doğanay), Cilt 11, Sayı 11, s. 35-44.
- 18 Minaz, M. B., & Taş, H. (2020). Effect of biography-based values education on the attitudes of 4th grade primary school students towards the value of patriotism. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 10(2), 555-592.
- 19 Minaz, M. B., & Taş, H. (2020). Effect of biography-based values education on the attitudes of 4th grade primary school students towards the value of patriotism. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 10(2), 555-592.
- 20 Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yazılı Edebiyat Ürünlerini Ders Aracı Olarak Kullanmanın Duyuşsal Davranış Özelliklerini Kazanmaya Etkisi," *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 15, Sayı 15 s. 173-182.
- 21 Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online readings in Psychology and Culture*, 2(1), 11.
- 22 Sel, B. & Yel, S. (2021). Biyografilerin Eğitsel İşlevinin Dördüncü Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi. *Demokrasi Platformu*, 10 (35), 135-157.
- 23 Sönmez, V. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- 24 Şimşek, N. (2013). "Hayat Bilgisinde Kişisel Nitelik (Değer) Öğretimi," *The Journal Of Academic Social Science Studies*, Cilt 6, Sayı 1, s. 1325-1346.
- 25 Tarhan, M., & Kılıç, F. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde biyografilerle girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(2), 60-71.
- 26 Tas, H., & Minaz, M. B. (2019). The impact of biography-based values education on 4th grade elementary school students' attitudes towards tolerance value. *International Journal of Progressive Education*, 15(2), 118-139.
- 27 Wiersma, W. (2009). *Research methods in education: an introduction*. (9. edition). USA: Pearson Education, Inc.
- 28 Yel, S. ve Aladağ, S. (2009). "Sosyal Bilgilerde Değerlerin Öğretimi," *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (Ed.: Mustafa Safran) Pegem A Yayıncılık, Ankara, s. 118-145.
- 29 Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2003). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- 30 Yiğittir, S. & Er, H. (2013). Sosyal bilgilerde değer eğitiminde biyografi kullanımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(200), 200-219.

Extended Abstract

The primary objective of this research is to examine the process of instilling the values of brotherhood, friendship, and patriotism in third-grade primary school students, using the life and works of Azerbaijani national poet Ahmed Javad as a pedagogical tool. Values education forms the cornerstone of an individual's moral and social development, and this process is structured and reinforced within the school environment. Primary school, in particular, is a critical phase in which children's characters and values begin to take shape. In this context, biographies of historical figures stand out as an effective method for concretizing abstract values and establishing emotional bonds with students. Ahmed Javad was not only a poet but also an intellectual who played a significant role in Azerbaijan's struggle for independence, embodying themes of brotherhood, friendship, and patriotism in his works. His poems, such as "Çırpınırdın Karadeniz" (The Black Sea You Flowed), have been passed down through generations as a literary expression of the Turkish-Azerbaijani brotherhood. This study aims to reveal the extent to which Ahmed Javad's biography and works have influenced primary school students' internalization of these values. The main research question is the impact of activity implementations and Ahmed Javad's biography on the development of friendship, brotherhood, and patriotism values in third-grade students.

The research was designed using a case study model, a qualitative research design. This model allows for an in-depth examination of a specific phenomenon or situation. The study group consisted of 13 third-grade elementary school students selected through a random sampling method. The small number of participants was deemed appropriate for the purpose of the study because the small number of participants allowed for in-depth data collection and analysis in case studies. Biography-based activities, developed by the researchers and finalized after consultation with two experts, were used in the data collection process. These activities included biography reading, interactive discussions, creative writing activities, jigsaw puzzles, and tangrams. The teacher's observation notes from the lesson were also used as data collection tools. The implementation lasted a total of two class hours, and this time was deemed sufficient because data saturation was achieved. Descriptive analysis was used in the analysis of the collected data. This method involves summarizing and interpreting the data within the framework of pre-determined themes. To ensure the validity and reliability of the research, the data collection and analysis processes were transparently reported, the data were evaluated at different times, and opinions were obtained from two field experts.

The findings obtained after the implementation demonstrated that the students formed a deep emotional connection with the life and values of Ahmed Javad. The students' responses to the activities and observation notes revealed various thematic findings. First, the students most frequently described Ahmed Javad as "a person who loved Türkiye very much," "who valued friendship," "helpful," and "a hero." These results indicate that his biography was perceived through the values of patriotism, friendship, and cooperation. An examination of the perception of patriotism revealed that students generally associated this value with the concepts of "sacrifice," "protecting the homeland," and "martyrdom." For example, the frequent emphasis that the color of the flag comes from the blood of martyrs and that Ahmed Javad was martyred for his homeland was frequently repeated. In the context of brotherhood and friendship values, students embodied the Turkish-Azerbaijani brotherhood through Ahmed Javad's unconditional support and the poem "Çırpınırdın

Karadeniz" (You Struggled in the Black Sea). Students, noting the similarity in language between the two countries during the activities, interpreted this as concrete proof of brotherhood. The prominence of the terms "thank you," "gratitude," "pride," and "sadness" in the students' letters to Ahmed Javad demonstrated the strength of the emotional bond established. One student memorizing the poem and another wishing to visit Ahmed Javad's grave demonstrate the extent to which the learned values and the connection formed with the historical figure have been internalized. When we look at the development of empathy, all students responded, "I would also help Türkiye," to the question, "What would you do if you were Ahmed Javad?", demonstrating that the activities encouraged empathy and played a critical role in the adoption of these values.

Research findings support the effectiveness of biography-based values education on primary school students. Students' perception of patriotism as more about sacrifice and duty can be explained by the historical shaping of citizenship definitions and the emphasis on aid and struggle in Ahmed Javad's biography. This finding is consistent with similar studies in the literature. Biographies have been shown to capture students' attention and foster lasting learning by concretizing abstract values. Other researchers' studies have also demonstrated that the use of biographies fosters positive attitudes and raises awareness in values education. As in the case of Ahmed Javad, this study demonstrates that students' emotional connection also improved their analytical thinking and expressive skills. Another important conclusion of the study is that student-centered and interactive activities enrich the learning process and facilitate the internalization of values. Such activities, particularly those integrating artificial intelligence and digital materials, hold potential for future values education practices.

In conclusion, this study revealed that values education conducted through Ahmed Javad's biography had a significant impact on third-grade primary school students' understanding and internalization of the values of brotherhood, friendship, and patriotism. Biographies are powerful pedagogical tools that facilitate learning through discovery, place the student at the center, and increase emotional awareness. Based on the research results, it is recommended that values included in the curriculum be enriched with biography-based teaching methods. Furthermore, using technological tools such as artificial intelligence and digital animations, biographical characters can be brought to life, embodying the reflection of values in behavior. As in the case of Ahmed Javad, the biographies of many other figures who are part of cultural heritage can be used in values education. Activities that synthesize biographies and values can be designed to facilitate interdisciplinary connections, thus simultaneously targeting multiple outcomes. It is clear that biographies are an effective method in values education, and that historical figures like Ahmed Javad can guide the character development of younger generations. Such practices will significantly contribute to the process of raising students not only with knowledge but also as responsible citizens equipped with human values.